

YÜKSEK DENETİM DÜNYASINDAN HABERLER

**INTOSAI Kapasite Geliştirme
Komitesinin Faaliyetleri**

**Uluslararası Kara Para Aklama ile
Mücadele Sempozyumu**

INTOSAI KAPASİTE GELİŞTİRME KOMİTESİNİN FAALİYETLERİ*

Kapasite Geliştirme Komitesinin Kuruluşu

INTOSAI, 50. yıldönümünde 2005-2009 dönemi için hazırlanan Stratejik Planı onaylayarak yürürlüğe koymuştu. Hazırlanan bu plan çerçevesinde öngörülen hedeflerden bir tanesi de, Kapasite Geliştirme Komitesinin kurulmasıydı. Bu Komite, eğitim faaliyetleri, teknik destek, danışmanlık hizmetleri, eş gözden geçirme çalışmaları ve uluslararası kuruluşlarla işbirliğinin geliştirilmesi aracılığıyla Sayıştayların (yüksek denetim kurumlarının) mesleki yetkinliklerini artırmak amacıyla oluşturulmuştur.

INTOSAI Yönetim Kurulu'nun Mart 2005'te Budapeşte'de yapılan toplantısında oluşturulan bu yeni Komitenin Başkanlığına Fas Sayıştay Başkanı Dr. Ahmet El Midaoui getirildi. Komitenin görev tanımı; INTOSAI Sekreteryası, Norveç ve İngiltere Sayıştay, INTOSAI Mesleki Standartlar Komitesi ve Fas Sayıştay tarafından ortaklaşa hazırlanarak görüş ve yorumlarının alınması amacıyla Fas Sayıştay tarafından 20 üyeye gönderildi. Doküman, Kasım 2005'te Viyana'da yapılan 54. INTOSAI Yönetim Kurulu toplantısında resmen kabul edildi.

INTOSAI Kapasite Geliştirme Komitesi Toplantısı

Komitenin ilk toplantısı, İngiltere Ulusal Denetim Ofisi'nin ev sahipliğinde 13-14 Mart tarihlerinde Londra'da gerçekleştirildi. Aralarında 10 Sayıştay Başkanının bulunduğu toplam 32 yüksek denetim kurumundan gelen temsilcilerin katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda Kapasite Geliştirme Komitesinin görev ve hedeflerinin belirlenmesinin yanı sıra, Komite'nin resmi birimleri olan Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve üç alt komite oluşturuldu.

* Bu çalışma, Başkanlığımız Tercümanı Seher Özer tarafından, INTOSAI'nin resmi süreli yayın organı olan "International Journal of Government Auditing" adlı derginin Temmuz 2006 sayısında yer alan makale ve haberler ile diğer ilgili dokümanlardan yararlanılarak hazırlanmıştır.

Genel Kurul, komitenin en üst düzey organı konumunda yer alırken; Yönetim Kurulu, komitenin çalışmalarını koordine etmekten ve uluslar arası kalkınma örgütleri ile işbirliğini geliştirmekten sorumlu olacaktır. Yönetim Kurulunun her yıl ya da altı ayda bir toplanması kararlaştırılmıştır. Bir sonraki Yönetim Kurulu toplantısının ise, Kasım 2006'da Meksika'da yapılmasına karar verildi.

Komite'nin üç alt komitesi arasındaki görev paylaşımı ise şu şekilde gerçekleştirilmiştir:

Alt Komite 1:

İngiltere Başkanlığındaki bu alt birimin görevi, INTOSAI üyeleri arasında kapasite geliştirmeye yönelik faaliyetlerin artmasını teşvik etmektir. Toplantıda alınan kararlar doğrultusunda, komite ilk olarak yüksek denetim kurumlarının gelişmesine engel olan zorlukları tespit etmekle işe başlayacaktır. Aynı zamanda, kapasite geliştirme alanındaki temel başarı unsurlarının ve risk faktörlerinin neler olduğu da belirlenecektir. Yapılacak üçüncü faaliyet ise, Sayıştayların kapasite geliştirme alanındaki deneyimlerinin araştırılması için bir anket çalışması yapılmasıdır. Son olarak, alt komite Aralık 2006 tarihine kadar dünya çapında yürütülmekte olan kapasite geliştirme faaliyetlerini derleyecek ve bu çalışma her altı ayda bir güncellenecektir.

Alt Komite 2:

Bu alt komitenin ise danışmanlık görevini yürütmesi öngörülmüştür. Peru'nun Başkanlığındaki alt komite, öncelikle çeşitli yüksek denetim kurumlarından uzman isimlerinin kaydedildiği bir veritabanı oluşturacak; uzmanlar, dil yeterlilikleri ve mali konular, performans, IT denetimi gibi uzmanlık alanlarına göre sınıflandırılacaktır. Alt komitenin ikinci faaliyeti ise, eşgüdümlü ve paralel denetim faaliyetlerinin teşvik edilmesini sağlamaktır. Bu amaçla Fiji Sayıştayı, varsa Sayıştayların şimdiye kadar gerçekleştirmiş oldukları ortak denetim faaliyetlerinden elde ettikleri deneyim ve ortak denetim yapılabilecek olası çalışma alanlarının belirlenmesine yönelik bir anket çalışması düzenleyecektir.

Toplantı esnasında kararlaştırılan bir diğer husus ise; alt komitenin staj ve ziyaret programlarına ilişkin gerçekleştireceği faaliyetlerin olası maliyetinin belirlenmesi ve ön hazırlık safhasının yürütülmesidir. Bu bağlamda alt komite, staj ve ziyaret programlarına olan talebin belirlenebilmesi için bir anket düzenleyecektir.

Alt komite 3:

Almanya Sayıştayı Başkanlığındaki bu alt komitenin görevi, gönüllü eş gözden geçirme faaliyetleri ile iyi uygulamaların ve kalite güvencesinin teşvik edilmesidir. Alt komite, eş gözden geçirme faaliyetlerinin farklı metotlarını tartıştı ve şimdiye kadar elde edilen deneyimler ve karşılaşılan sorunlar karşılaştırılmıştır. Bu çerçevede, alt komite; bir sonraki INTOSAI Kongresine kadar, YDK'ların bu konuda edindikleri deneyimleri düzenlenecek bir anket ile değerlendirme kararı aldı. Bunun yanı sıra, iyi uygulamaları ve bu konuda deneyimli olan Sayıştayların bilgi alışverişinde bulunabilmesi için de seminerler düzenlenmesi ve daha sonra dağıtılmak üzere bir iyi uygulama rehberinin hazırlanması kararı alındı.

Toplantıda ayrıca; INTOSAI Geliştirme İnsiyatifi (IDI)'nin Komitenin çalışmalarına katılımının, diğer bölgesel örgütlerle ve INTOSAI komiteleriyle yakın ilişkiler kurulmasının önemine dikkat çekildi.

ULUSLARARASI KARA PARA AKLAMA İLE MÜCADELE SEMPOZYUMU*

Uluslar arası kara para aklama, yolsuzluk gibi konular son yıllarda Yüksek Denetim Kurumlarının (Sayıştayların) da gündemlerine giren ve gittikçe daha fazla önem kazanan konular haline geldi. Peki ulusal sınırları aşan, ulusal sorun olmaktan çıkıp uluslar arası fenomen haline gelen yolsuzluk ve kara para aklama konularında Sayıştayların rolü nedir? İşte bu soruya yanıt aramak için uluslar arası teşkilatların çatısı altında çeşitli sempozyumlar ve konferanslar düzenlenmektedir. Bu sempozyumlardan biri de 8-9 Haziran 2006 tarihinde Moskova’da düzenlendi.

Kurumumuzdan da bir heyetin katıldığı toplantının konusu, **“Uluslararası Kara Para Aklama ile Mücadele: Ulusal Usul ve Politikaların Geliştirilmesi ve Uygulanması, Sayıştayların Rolü”** idi. Toplantıya farklı Sayıştaylardan gelen heyetlerin yanı sıra, Rusya Federasyonunun kara para aklama ile mücadele birimlerinden temsilciler, Birleşmiş Milletler, INTOSAI Kara Para Aklama ile Mücadele Görev Gücü’nden temsilciler katıldı. İki gün süren toplantıda; alanda uzmanlaşmış ve kara para ile mücadele için özel kurulan birimlerde görev yapan yetkililer yaptıkları sunumlarda kara para aklama ile mücadelede aldıkları önlemlerden, diğer kurumlarla yaptıkları işbirliğinin öneminden bahsettiler. Dikkat çekilen bir diğer husus ise, bu sürecin durağan bir süreç olmadığı ve alınan her tedbire karşı kara para aklayanların sürekli yeni yöntemler geliştirdiği ve dolayısıyla hem ulusal hem de uluslar arası bazda kurumların bilgi alış verişinde bulunması ve sıkı iletişim ağlarına sahip olmaları gerektiğidir.

Dünya Bankası/Birleşmiş Milletler Suç Önleme ve Kontrol Ofisi Orta Asya uzmanı Cari Votava, Dünya Bankası’nın ülkelere sağladığı teknik yardım, FATF (Kara Paranın Aklanmasına ilişkin Mali Çalışma Grubu-Financial Action Task Force on Money Laundering) ve FSRB’lerle (Mali Eylem Görev Gücü Niteliğinde Bölgesel Organlar-Financial Action Task

* Bu çalışma, Başkanlığımız Tercümanı Seher Özer tarafından, toplantıya ilişkin basılı dokümanlardan ve *INTOSAI Task Force- Working Plan of Fight Against Money Laundering* (http://www.contraloria.gob.pe/task_force/en/p_anteced_en.htm) adlı belgeden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Force Style Regional Body) yaptıkları işbirliği ve Mali Sektör Değerlendirme Programlarına (FSAPs) ilişkin bilgi verdi. Kırgızistan, Rusya, Almanya, ABD, İngiltere, Hollanda, Macaristan, Moldova, İspanya Sayıştayları da yaptıkları sunumlarda kara paranın aklanmasına ilişkin kendi yasal düzenlemeleri ve yaptıkları faaliyetler hakkında bilgi verdiler.

Sayıştayların uluslar arası kara para aklama konusundaki rollerinin daha çok tavsiye vermek şeklinde olduğu söylenebilir. Kimi Sayıştay'lar mevzuatları uyarınca bu konuda yetkilere sahipken, bir kısmının bu konuda herhangi bir deneyim ya da tecrübeye sahip olmadığı gözlenmektedir. Nitekim INTOSAI Kara Para Aklama ile Mücadele Görev Gücünün kuruluş nedeni de bu gerçeğe dayanmaktadır. INTOSAI'nin 50. Yönetim Kurulu toplantısında Görev Gücünün kurulması kararından sonra; Sayıştayların kara para aklama konusundaki rollerinin belirlenmesi amacıyla bir anket düzenlenmişti. 83 Sayıştay'dan gelen cevapların değerlendirilmesi sonucu elde edilen bulgular ise şu şekildeydi:

- %64'ü kara para aklamanın kendi ülkelerinde bir sorun olduğunu ifade ederken %91'i uluslar arası işbirliğinin gerekli olduğu kanaatini taşımaktadır.
- Uluslar arası kara paranın aklanması, önlenmesi, ortaya çıkarılması gibi hususlarda gerekli yasal düzenlemeler mevcuttur. Kara para aklama suç olarak kabul edilmektedir.
- Katılımcıların çoğu ceza kurumları tarafından özellikle mali sektör için kullanılan ulusal bir stratejilerinin olduğunu belirtmiştir.
- Bazı Sayıştayların Kamu Kredi kurumları/bankaları denetleme yetkisi varken; bir kısmı hem özel hem de kamu kredi kurumlarını ve bankaları denetleme yetkisine haizdir. Bazılarının ise her ikisini de denetleme yetkisi bulunmamaktadır.
- Bir çoğunun yurtdışı denetimlerinin genişletilmesi isteği vardır; çünkü yabancı ülkelerde denetim yapma konusunda bir takım kısıtlamalar mevcuttur.
- Sayıştayların %38'i kara para aklama konularını araştırmak için kredi kuruluşlarını denetleyebilmektedir. %15 bu görevi yapması için yasal yükümlülüklerle sahipken; sadece %9 hem yetki hem de yasal yükümlülüğe sahiptir.

- Sayıştayların yarısı kendi ulusal bankalarını denetleme yetkisine sahipken; %66'sı bu kurumlarla denetimin ötesinde bağlara da sahiptir.
- Neredeyse hiç biri kredi kurumlarında kara para aklanmasına ilişkin bir değerlendirme yapmamıştır.
- YDK'ların kaynakları (yetkin personel, bütçe) uluslar arası kara para aklamayla mücadelede yetersiz kalmaktadır.
- Gelecekle ilgili olarak, %44'ü bu konuya özel önem verilmesi gerektiğini düşünüyor; %6'sı bunun temel görev olması gerektiğini düşünürken; %66'sı bu konuda INTOSAI ile işbirliği içerisinde çalışılmasının uygun olduğu görüşündedir.